

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายอุดม รัฐอมฤต ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๙

เรื่องพิจารณาที่ ๒๖/๒๕๖๘

วันที่ ๑๘ เดือน มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๖๙

ระหว่าง ศาลอุทธรณ์ ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ ในคดีอาญาหมายเลขดำที่ อ ๕๑๕๑/๒๕๕๘ คดีหมายเลขแดงที่ อ ๑๒๔๐/๒๕๕๙ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ข้อเท็จจริงตามคำโต้แย้งและเอกสารประกอบ สรุปได้ดังนี้

ขณะที่จำเลยที่ ๑ รับโทษหลังจากคดีถึงที่สุด มีการประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยมาตรา ๔ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมทุกฉบับและให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัติดังกล่าวแทน จำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องขอกำหนดโทษใหม่ ศาลจังหวัดสมุทรปราการเห็นว่า ไม่มีเหตุให้กำหนดโทษใหม่ มีคำสั่งยกคำร้อง จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อศาลอุทธรณ์

ระหว่างการพิจารณาคดีของศาลอุทธรณ์ จำเลยที่ ๑ โต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) มิได้นิยามว่าการทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปเป็นอย่างไร จึงเป็นบทบัญญัติที่คลุมเครือไม่อาจตีความให้ได้แน่ชัด แม้อัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นในภายหลังเบากว่าอัตราโทษจำคุกขั้นต่ำตามกฎหมายที่บังคับใช้ในขณะกระทำความผิด แต่การปรับบทลงโทษทำให้ผู้กระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่ายตามกฎหมายที่ถูกยกเลิกไปแล้วต้องรับผิดและรับโทษในความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปตามกฎหมายที่บัญญัติขึ้นใหม่ในภายหลัง ไม่อาจนำมาใช้ย้อนหลังแก่คดีที่เกิดขึ้นก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับและอาจทำให้รับโทษหนักขึ้นได้ มิใช่บทบัญญัติที่เป็นคุณแก่จำเลย ไม่ต้อง

รับโทษทางอาญาในความผิดฐานจำหน่ายเมทแอมเฟตามีนที่ทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ หรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) การบังคับใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติดมาตราดังกล่าวมีความคลาดเคลื่อน ไม่มีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป การนำมาตราดังกล่าวอันเป็นบทลงโทษที่หนักที่สุดและเป็นผลร้ายมาใช้บังคับในชั้นขอให้กำหนดโทษใหม่ แก่จำเลยจึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ขัดต่อหลักความเสมอภาค ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ เป็นอันใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ จำเลยที่ ๑ ขอให้ศาลอุทธรณ์ส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒

ศาลอุทธรณ์เห็นว่า จำเลยที่ ๑ โต้แย้งว่าประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๙ ซึ่งศาลอุทธรณ์จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวบังคับแก่คดี และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้ จึงส่งคำโต้แย้งดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

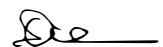
ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ ความเห็นและข้อมูลของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า จำเลยที่ ๑ ไม่ได้แสดงเหตุผลประกอบคำโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง มาตรา ๒๗ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า และมาตรา ๒๙ วรรคสอง วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า ใดๆ ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ และเห็นว่าคดีเป็นปัญหาข้อกฎหมายและมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ จึงยุติการไต่สวน และกำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ประมวลกฎหมายยาเสพติดมีเหตุผลในการประกาศใช้เนื่องจากการดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสม กับสภาพการณ์ปัจจุบัน สมควรรวบรวมกฎหมายดังกล่าวจัดทำเป็นประมวลกฎหมายยาเสพติด เพื่อประโยชน์ในการอ้างอิงและใช้กฎหมายที่จะรวมอยู่ในฉบับเดียวกันอย่างเป็นระบบ พร้อมกันนี้ ได้มีการปรับปรุงบทบัญญัติในกฎหมายดังกล่าวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยมุ่งเน้น

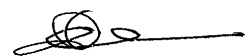
การป้องกันการแพร่กระจายยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดในทางที่ไม่ถูกต้อง อันจะนำไปสู่การเสพติดยาเสพติด ซึ่งเป็นการบั่นทอนสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพร่กระจายยาเสพติดเข้าสู่กลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ซึ่งเป็นกฎหมายเดิมก่อนประมวลกฎหมายยาเสพติดใช้บังคับ บัญญัติให้บุคคลซึ่งมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ มีปริมาณสารบริสุทธิ์หรือมีปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ให้ถือว่าผู้นั้นมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย โดยไม่เปิดโอกาสให้พิจารณาจากพฤติการณ์หรือค่านึงถึงเจตนาที่แท้จริงของผู้กระทำความผิด และไม่ให้สิทธิจำเลยในการพิสูจน์ความจริงในคดีอันมีลักษณะเป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาด ต่อมาพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ แก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้มีลักษณะเป็นเพียงข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด โดยกำหนดให้สันนิษฐานว่าบุคคลที่มียาเสพติดให้โทษที่มีปริมาณสารบริสุทธิ์หรือมีปริมาณเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด เป็นผู้ที่มีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย เพื่อให้จำเลยมีโอกาสพิสูจน์ความจริงต่อศาลว่าการกระทำของตนมิใช่การมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย หากสามารถพิสูจน์เจตนาของตนได้ย่อมมีผลทำให้รับโทษน้อยลง แต่บทบัญญัติดังกล่าวยังคงกำหนดให้พิสูจน์ความผิดโดยพิจารณาจากปริมาณยาเสพติดของกลางในคดี ไม่ได้จำแนกพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น การมีส่วนร่วมในเครือข่ายอาชญากรรมหรือผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนโดยทั่วไป

ประมวลกฎหมายยาเสพติดวางหลักการใหม่ ไม่มีการบัญญัติบทสันนิษฐานในทางเป็นโทษดังเช่นที่เคยบัญญัติในพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๕ วรรคสาม ข้อสันนิษฐานที่บัญญัติขึ้นใหม่เป็นข้อสันนิษฐานในทางเป็นคุณ กล่าวคือ หากเป็นการมีไว้ในครอบครองในปริมาณเล็กน้อยซึ่งไม่เกินปริมาณที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขกำหนดในกฎกระทรวง ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่ามีไว้ในครอบครองเพื่อเสพ^๑ โดยยกเลิกบทบัญญัติที่ให้ผู้กระทำความผิดรับโทษหนักขึ้นโดยอาศัยปริมาณสารบริสุทธิ์ จำนวนหน่วยการใช้ หรือน้ำหนักสุทธิ^๒ อย่างไรก็ตาม ประมวลกฎหมายยาเสพติดกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดโดยอาศัยพฤติการณ์หรือลักษณะของการกระทำความผิดที่กำหนดไว้ อันเป็นการเปลี่ยนแนวคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิด โดยพิจารณาจากบทบาท พฤติการณ์ และความร้ายแรงเป็นลำดับขั้นของการกระทำหรือผลของการกระทำ ตามที่ปรากฏในมาตรา ๑๔๕ เป็นบทกำหนดโทษและความผิดฐานผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย มีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษ

^๑ ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๐๗ วรรคสอง

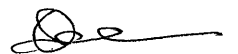
^๒ ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๖๖

ในประเภท ๑ ซึ่งแบ่งระดับโทษตามความหนักเบาของพฤติกรรมหรือบทบาทหน้าที่ในการกระทำความผิดออกเป็น ๓ ระดับ กล่าวคือ ระดับที่หนึ่ง โทษหนักตามมาตรา ๑๔๕ วรรคหนึ่ง เป็นกรณีที่มีการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติด โดยไม่พบพฤติกรรมอื่นประกอบ และไม่มีพยานหลักฐานที่สามารถดำเนินคดีเข้าเหตุการณ์ได้ ระดับที่สอง โทษหนักมากตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสอง (๑) ถึง (๖) เป็นเหตุการณ์ที่มีระวางโทษสูง โดยมีพฤติกรรมในการกระทำความผิดอื่นหรือเจตนาพิเศษมาประกอบ และระดับที่สาม โทษหนักที่สุดตามมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๑) ถึง (๒) เป็นการดำเนินคดีเหตุการณ์ที่มีระวางโทษสูงสุด ซึ่งพิจารณาจากพฤติกรรมประกอบการกระทำในแต่ละกรณีที่มีลักษณะการกระทำของเครือข่ายอาชญากรรมหรือการสร้างความเสี่ยงภัยต่อประเทศชาติอย่างร้ายแรงในวงกว้าง นอกจากนี้ กรณีที่บทเฉพาะกาลตามพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มาตรา ๒๑ บัญญัติให้บทสันนิษฐานที่ให้สันนิษฐานว่าเป็นการกระทำเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งถูกยกเลิกยังคงมีผลใช้บังคับแก่คดีที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้วก่อนวันที่ประมวลกฎหมายยาเสพติดท้ายพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแล้วแต่กรณีจนกว่าคดีจะถึงที่สุด และในส่วนคดีที่ค้างพิจารณานั้น บทเฉพาะกาลดังกล่าวมุ่งหมายให้บทสันนิษฐานเท่านั้นที่ยังใช้บังคับแก่คดี มิได้ให้ใช้บทความผิดและบทกำหนดโทษตามกฎหมายเดิมบังคับแก่คดีที่ค้างพิจารณา

ข้อโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ ที่ว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) มิได้นิยามว่าการทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปเป็นอย่างไร จึงเป็นบทบัญญัติที่คลุมเครือไม่อาจตีความให้ได้แน่ชัด การบังคับใช้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวยังมีความคลาดเคลื่อนไม่มีผลบังคับใช้เป็นการทั่วไป ขัดต่อหลักความเสมอภาค และเป็นบทบัญญัติที่เพิ่มเติมโทษ ซึ่งไม่ใช่กฎหมายที่ใช้อยู่ในเวลาที่กระทำนั้นบัญญัติเป็นความผิด ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง นั้น

เห็นว่า เนื่องจากกฎหมายอาญากำหนดสภาพบังคับเป็นโทษซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การตีความกฎหมายอาญาจึงต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ตามลายลักษณ์อักษรอย่างเคร่งครัด โดยยึดหลักว่า “ไม่มีความผิด ไม่มีโทษ ถ้าไม่มีกฎหมาย” หรือ “*nullum crimen, nulla poena sine lege*” กฎหมายอาญาจึงต้องมีบทบัญญัติที่เป็นองค์ประกอบความผิดและบทลงโทษโดยชัดเจนตามหลักความชัดเจนแน่นอนของกฎหมาย อย่างไรก็ดี การบัญญัติกฎหมายอาญาเพื่อให้ครอบคลุมเจตนารมณ์ในการปกป้องสังคมและในขณะเดียวกันคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนอย่างละเอียดอ่อนเป็นสิ่งที่ยาก ด้วยเหตุนี้ ในบางกรณีบทบัญญัติของกฎหมายอาญาอาจจำเป็นต้องใช้ถ้อยคำ

ที่มีความหมายไม่เฉพาะเจาะจง (Indefinite legal concept) กล่าวคือ นอกจากจะพิเคราะห์ความหมายสามัญของถ้อยคำดังกล่าวแล้ว ยังต้องดูวัตถุประสงค์ของบทบัญญัติ (*ratio legis*) บริบทแวดล้อมถ้อยคำ (*Context*) ตลอดจนผลที่จะตามมาจากการตีความถ้อยคำดังกล่าวด้วย^๓ เพื่อให้สามารถตีความปรับใช้แก่ข้อเท็จจริงให้ได้ความหมายที่ถูกต้องตรงตามเจตนารมณ์ แต่ต้องไม่มีความหมายกว้างจนนำไปสู่การบังคับใช้กฎหมายตามอำเภอใจ

สำหรับบทบัญญัติของประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) “การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป” เป็นการกำหนดเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้กระทำต้องรับโทษสูงสุด ซึ่งประกอบด้วยกรกระทำความผิดซึ่งอาจเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของรัฐและความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป บทบัญญัตินี้มุ่งหมายปราบปรามการลักลอบค้ายาเสพติดที่เชื่อมโยงกับเครือข่ายหรือองค์กรอาชญากรรม ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ และเป็นภัยคุกคามต่อเสถียรภาพความมั่นคงและอธิปไตยของรัฐ ข้อความตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) มีลักษณะเป็นเงื่อนไขการลงโทษทางภาวะวิสัย หรือ **พฤติการณ์ประกอบการกระทำ** ซึ่งผู้กระทำไม่จำเป็นต้องรู้ข้อเท็จจริงในส่วนนี้ หากมีสภาพของการเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือมีสภาพการเกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป ผู้กระทำย่อมมีความผิดฐานนี้ โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ประกอบการกระทำในแต่ละกรณี ทั้งนี้ ปริมาณของยาเสพติดเป็นส่วนหนึ่งของพยานหลักฐานที่ถูกนำมาพิจารณาประกอบในการลงโทษ เนื่องจากปริมาณยาเสพติดจำนวนมากย่อมแสดงให้เห็นถึงพฤติการณ์หรือผลกระทบของยาเสพติดที่หากแพร่กระจายไปแล้วย่อมสร้างความเสียหายต่อสุขภาพอนามัยตลอดจนชีวิตและร่างกายของประชาชนอย่างกว้างขวาง อันเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไปได้ กล่าวคือ ประการแรก **กรณีการทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ** การกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดนั้นก่อให้เกิดผลกระทบต่อส่วนรวมถึงขนาดกระทบความมั่นคงของรัฐ เช่น การค้ายาเสพติดในลักษณะขบวนการและจำหน่ายยาเสพติดออกไปนอกราชอาณาจักรที่มีปริมาณยาเสพติดจำนวนมากซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศชาติหรือมีพฤติกรรมอยู่ในเครือข่ายยาเสพติดทำหน้าที่รับยาเสพติดจำนวนมากและเป็นผู้จัดการจำหน่ายยาเสพติดส่งให้กับลูกค้ารายย่อยในเครือข่ายในจังหวัดที่จำเลยอาศัยและใกล้เคียง การพิจารณาความร้ายแรงของการกระทำในส่วนนี้ ไม่ได้นำปริมาณยาเสพติดมาใช้วินิจฉัยเพียงอย่างเดียว อีกทั้งการทำให้

^๓ เทียบเคียงคำวินิจฉัยส่วนตนของนายอูระ หวังอ้อมกลาง (คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๕๖) กรณีการพิจารณาคำว่า “ในอันที่จะรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๘ วรรคหนึ่ง

เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เป็นความผิดที่ร้ายแรงกว่าการก่อให้เกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป ดังนั้น ต้องมีพยานหลักฐานในการพิสูจน์อย่างชัดเจน ส่วนประการที่สอง **กรณีการทำให้เกิดผลกระทบต่อความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป** พิจารณาจากปริมาณยาเสพติดเป็นสิ่งสำคัญ หากยาเสพติดของกลางมีจำนวนมากและมีการจำหน่ายให้แก่บุคคลอื่นทั่วไปในวงกว้างโดยไม่เจาะจง อันอาจรวมถึงมีเยาวชนได้รับผลกระทบด้วยจนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพหรือสภาพทางสังคม โดยศาลใช้ดุลพินิจการปรับบทลงโทษจากปริมาณยาเสพติดของกลางประกอบพฤติการณ์การกระทำ ความผิดที่เป็นเหตุฉกรรจ์

แม้ว่าประมวลกฎหมายยาเสพติดไม่ได้กำหนดบทนิยามของมาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ไว้ว่า “การทำให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐหรือความปลอดภัยของประชาชนทั่วไป” หมายถึง การกระทำในลักษณะใด แต่เป็นไปเพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจในการลงโทษจำเลยแต่ละคดี ให้เหมาะสมแก่ความผิด โดยให้ศาลเป็นผู้พิจารณาข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐาน พฤติการณ์ประกอบ การกระทำ และความร้ายแรงของความผิด โดยอาศัยการตีความกฎหมายเพื่อค้นหาความหมายทางกฎหมาย ของถ้อยคำ ดังนั้น ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ซึ่งเป็นเหตุฉกรรจ์จึงต้อง อาศัยการตีความภายใต้กรอบแห่งเจตนารมณ์และวัตถุประสงค์ในตัวบทกฎหมายในการวางแนวทางการใช้ และการตีความกฎหมายให้เหมาะสมกับสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อเป็นหลักประกันว่า ประชาชนผู้อยู่ใต้การบังคับใช้กฎหมายจะได้รับความเป็นธรรมภายใต้เจตนารมณ์ของบทบัญญัติ แห่งกฎหมาย อย่่างไรก็ดี ในคดีที่เกิดขึ้นก่อนการประกาศใช้บังคับประมวลกฎหมายยาเสพติด ศาลจะนำบทบัญญัตินี้มาใช้ในทางที่เป็นคุณเท่านั้น จะนำมาใช้ในการกำหนดโทษจำเลยให้หนักขึ้น กว่ากฎหมายที่ใช้บังคับอยู่เดิมไม่ได้

นอกจากนี้ กฎหมายอาญาโดยสภาพย่อมกำหนดกรอบโทษขั้นต่ำและขั้นสูงไว้ และให้ศาลใช้ ดุลพินิจลงโทษให้ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์และปัจจัยเฉพาะเป็นรายบุคคล ความแตกต่าง ของโทษในแต่ละคดีจึงอาจเกิดขึ้นได้โดยชอบตราบเท่าที่ศาลยึดถือหลักเกณฑ์ตามกฎหมายและเหตุผล ในคำพิพากษา และตราบเท่าที่การตั้งข้อหาและการนำสืบพยานหลักฐานเป็นไปตามหลักเกณฑ์ กระบวนการพิจารณา เมื่อกรณีเป็นการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษในประเภท ๑ ซึ่งมีบทกำหนดโทษและเหตุฉกรรจ์บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ โดยกำหนด อัตราโทษหนักเบาเป็นสามระดับในแต่ละวรรคซึ่งสอดคล้องกับความร้ายแรงในการกระทำความผิด และเป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับแก่ผู้กระทำความผิดทุกคน อันเป็นไปตามหลักความเสมอภาคในกฎหมายอาญา ที่บุคคลกระทำความผิดอย่างเดียวกันต้องได้รับโทษตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งกำหนดอัตราโทษเดียวกัน

และด้วยเหตุผลตามหลักความเสมอภาค ในกรณีผู้กระทำความผิดที่มีพฤติการณ์การกระทำแตกต่างกัน ในแต่ละกรณี ศาลจึงต้องกำหนดโทษระดับหนักเบาที่แตกต่างกันไปด้วยเช่นกัน ดังนั้น การที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ ได้กำหนดระดับโทษขั้นสูงและโทษขั้นต่ำไว้ จึงเป็นไปเพื่อให้ศาลเป็นผู้ใช้ดุลพินิจกำหนดโทษไปตามความร้ายแรงแห่งพฤติการณ์และปัจจัยเฉพาะตัวของผู้กระทำความผิด อันจะทำให้การกำหนดระดับโทษเหมาะสมแก่กรณีซึ่งอาจมีความแตกต่างกันได้ ไม่ใช่กรณีที่กฎหมายเปิดช่องให้ศาลกำหนดโทษโดยไม่มีหลักเกณฑ์ หรือใช้ดุลพินิจที่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแต่อย่างใด โดยเฉพาะในกรณีที่ปรากฏว่าโทษตามคำพิพากษาถึงที่สุดตามกฎหมายซึ่งถูกยกเลิกไปแล้วหนักกว่าโทษที่กำหนดตามประมวลกฎหมายยาเสพติด ศาลย่อมมีอำนาจในการพิจารณากำหนดโทษใหม่ในทางเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓ (๑)^๔ อีกทั้งหากจำเลยไม่เห็นด้วยกับการใช้ดุลพินิจของศาลที่พิจารณากำหนดโทษใหม่ ก็อาจยื่นอุทธรณ์หรือฎีกาเพื่อให้ได้รับการพิจารณาอย่างเป็นธรรมได้ ภายใต้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เมื่อพิจารณาประโยชน์สาธารณะที่พึงเกิดขึ้นตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายกับผลกระทบที่มีต่อตัวจำเลยผู้กระทำความผิดในเหตุการณ์ตามกฎหมายดังกล่าวแล้ว อาจเป็นการให้ดุลพินิจแก่ศาลที่บังคับใช้กฎหมายในการกำหนดอัตราโทษตามที่เห็นว่าเหมาะสม แต่ไม่ถึงกับทำให้ศาลกำหนดโทษโดยไม่จำเป็นต้องแสดงเหตุผล หรือทำให้จำเลยขาดหลักประกันที่จะได้รับการพิจารณาโทษโดยไม่เป็นธรรม ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) มิได้ทำให้การอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่จำเลยเสียไป ในขณะที่ประโยชน์สาธารณะในการสกัดกั้นและปราบปรามเครือข่ายการค้ายาเสพติดในประเทศและอาชญากรรมข้ามชาติและป้องกันภัยของยาเสพติดที่มีต่อประชาชน เพื่อให้สังคมเกิดสภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัยจากยาเสพติดย่อมมีน้ำหนักที่ควรให้ความสำคัญอย่างชัดเจนมากกว่า กรณีเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิ

^๔ มาตรา ๓ ถ้ากฎหมายที่ใช้ในขณะกระทำความผิดแตกต่างกับกฎหมายที่ใช้ในภายหลังการกระทำความผิด ให้ใช้กฎหมายในส่วนที่เป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ว่าในทางใด เว้นแต่คดีถึงที่สุดแล้ว แต่ในกรณีที่คดีถึงที่สุดแล้ว ดังต่อไปนี้

(๑) ถ้าผู้กระทำความผิดยังไม่ได้รับโทษ หรือกำลังรับโทษอยู่ และโทษที่กำหนดตามคำพิพากษาหนักกว่าโทษที่กำหนดตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง เมื่อสำนวนความปรากฏแก่ศาลหรือเมื่อผู้กระทำความผิด ผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้นั้น ผู้อนุบาลของผู้นั้นหรือพนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลกำหนดโทษเสียใหม่ตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง ในการที่ศาลจะกำหนดโทษใหม่นี้ ถ้าปรากฏว่า ผู้กระทำความผิดได้รับโทษมาบ้างแล้ว เมื่อได้คำนึงถึงโทษตามกฎหมายที่บัญญัติในภายหลัง หากเห็นเป็นการสมควร ศาลจะกำหนดโทษน้อยกว่าโทษขั้นต่ำที่กฎหมายที่บัญญัติในภายหลังกำหนดไว้ถ้าหากมีก็ได้ หรือถ้าเห็นว่าโทษที่ผู้กระทำความผิดได้รับมาแล้วเป็นการเพียงพอ ศาลจะปล่อยผู้กระทำความผิดไปก็ได้

หรือเสรีภาพของจำเลยเกินสมควรแก่เหตุ ผู้กระทำความผิดในกรณีดังกล่าวย่อมถูกกำหนดระดับโทษตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดอย่างเท่าเทียมกันภายใต้กระบวนการยุติธรรมทางอาญา และไม่เป็นการใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นโทษย้อนหลังแก่ผู้กระทำความผิด ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา ๑๔๕ วรรคสาม (๒) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง

(นายอุดม รัฐอมฤต)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ